

คู่มือจัดการเรียนรู้

รายวิชา ท๔๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒
หน่วยที่ ๑ การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน
หน่วยที่ ๒ การอ่านเขียนอักษรธรรมอีสานภาษาบาลี

รายละเอียดเนื้อหา

ท๔๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง

๑. การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน (๖ ชั่วโมง)

๑.๑ รูปลักษณ์อักษรธรรมที่ใช้เขียนภาษาไทยอีสาน

พยัญชนะ สระ เครื่องหมาย ตัวเลข

๑.๒ อักษรวิธีอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน

- ๑) การประสมคำ แม่ ก กา และ คำย่อ
- ๒) การประสมตัวสะกด แม่ กน
- ๓) การประสมตัวสะกด แม่ กก
- ๔) การประสมตัวสะกด แม่ กค
- ๕) การประสมตัวสะกด แม่ กด
- ๖) การประสมตัวสะกด แม่ กบ
- ๗) การประสมตัวสะกด แม่ กม
- ๘) การประสมตัวสะกด แม่ เกย
- ๙) การประสมตัวสะกด แม่ เกอว

๒. การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาบาลี (๖ ชั่วโมง)

๒.๑ พยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลี

๒.๒ สระที่ใช้เขียนภาษาบาลี

๒.๓ อักษรวิธีอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน

- ๑) การใช้สระลอย
- ๒) การใช้สระจม
- ๓) ตารางแจกคำ
- ๔) อักษรสังโยค (ตัวสะกดตัวตาม)

๒.๔ การอ่านเขียนภาษาบาลีด้วยอักษรไทย

๒.๕ การแปลงจากอักษรไทยเป็นอักษรธรรม

๒.๖ บทสวดมนต์ไหว้พระ

๒.๗ ปัญญาปารมี

๒.๘ พระไตรปิฎกฉบับอักษรธรรมอีสาน

๓. การอ่านวรรณกรรมอีสาน (๔ ชั่วโมง)

๓.๑ เชื่อนสามน้ำสี่

- ความเป็นมา
- อ่าน ทำความเข้าใจศัพท์ สำนวน
- วิเคราะห์ วิวิจารณ์

๓.๒ จารึกวัดป่าใหญ่

- ความเป็นมา
- อ่าน ทำความเข้าใจศัพท์ สำนวน
- วิเคราะห์ วิวิจารณ์

๔. เอกสารโบราณ (๒ ชั่วโมง)

- ความสำคัญ
- องค์ประกอบ
- การดูแลรักษา
- การจารโบราณ

๕. การเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรมอีสาน (๒ ชั่วโมง)

-จัดนิทรรศการในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น นิทรรศการทางวิชาการ งานเทศกาลในท้องถิ่น การจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน ฯลฯ

-สาระที่จัดแสดง เช่น จัดป้ายนิเทศ สาธิตการจารโบราณ สาธิตพะย่ายเกี้ยว แสดงผลงานนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ แข่งขันจารโบราณ สอย เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น

- เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

ตารางวิเคราะห์เวลาเรียน หน่วยการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้

รายวิชา ท๔๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

ช.ม. ที่	หน่วยการเรียนรู้	สื่อ / เครื่องมือ
๑-๖	หน่วยที่ ๑ การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน	๑. ตัวอย่างเอกสารโบราณอักษรธรรมอีสาน ๒. ชุดความรู้ ๑ เรื่องอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน ๓. ชุดฝึก ๑ การเขียนตัวอักษรและประสมคำอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน จำนวน ๑๐ แบบฝึก ๔. แบบทดสอบหลังเรียน
๗-๑๒	หน่วยที่ ๒ การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาบาลี	๑. หนังสือพระไตรปิฎก ๒. ชุดความรู้ ๒ เรื่อง อักษรธรรมภาษาบาลี ๓. ชุดฝึก ๒ การเขียนตัวอักษรและประสมคำอักษรธรรมภาษาบาลี จำนวน ๗ แบบฝึก ๔. แบบทดสอบหลังเรียน
๑๓-๑๖	หน่วยที่ ๓ วรรณกรรมอีสานเรื่องเหือนสามน้ำสี่ และจารึกวัดป่าใหญ่	๑. ใบความรู้เรื่องเหือนสามน้ำสี่ และจารึกวัดป่าใหญ่ ๒. อุปกรณ์เครื่องใช้ของจริง ๓. ภาพอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ๔. ภาพศิลาจารึกวัดป่าใหญ่ ๕. แบบทดสอบ
๑๗-๑๙	หน่วยที่ ๔ เอกสารโบราณ	๑. ใบความรู้เรื่องเอกสารโบราณ ๒. ตัวอย่างเอกสารโบราณ ๓. ภาพต้นลาน ผู้พระคัมภีร์ ๔. อุปกรณ์การจารโบราณ (ใบลานว่าง เหล็กจาร น้ำมันยาง เขม่าไฟ เศษผ้า) ๕. อุปกรณ์การรักษาใบลาน (เศษผ้า ฟองน้ำ น้ำยาเคลือบหนัง แอลกอฮอล์) ๖. วิทยากรท้องถิ่น
๒๐	หน่วยที่ ๕ การเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรมอีสาน	๑. การจัดป้ายนิเทศ ๒. การจัดนิทรรศการ ๓. การจัดทำเอกสารเผยแพร่ เช่น แผ่นพับ จุลสาร เป็นต้น ๔. การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และแบบฝึก

รายวิชา ท๔๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน (๖ ชั่วโมง)

ช.ม. ที่	ใบความรู้ที่ / เรื่อง	แบบฝึกที่ / เรื่อง
๑	ชุดความรู้ ๑ อักษรธรรมภาษาไทยอีสาน ตอนที่ ๑ รูปลักษณ์อักษรธรรมอีสาน (พยัญชนะ สระ เครื่องหมาย ตัวเลข)	ชุดฝึก ๑ อักษรธรรมภาษาไทยอีสาน แบบฝึกธรรมอีสาน ๑ พยัญชนะ แบบฝึกธรรมอีสาน ๒ สระ
๒	ตอนที่ ๒ อักษรวิธีอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน เรื่องที่ ๑ การประสมสระแม่ ก กา คำย่อ เรื่องที่ ๒ การประสมตัวสะกด แม่ กน	แบบฝึกธรรมอีสาน ๓ การประสมคำมาตรา แม่ ก กา แบบฝึกธรรมอีสาน ๔ การประสมคำมาตรา แม่ กน
๓	เรื่องที่ ๓ การประสมตัวสะกด แม่ กง เรื่องที่ ๔ การประสมตัวสะกด แม่ กก	แบบฝึกธรรมอีสาน ๕ การประสมคำมาตรา แม่ กง แบบฝึกธรรมอีสาน ๖ การประสมคำมาตรา แม่ กก
๔	เรื่องที่ ๕ การประสมตัวสะกด แม่ กต เรื่องที่ ๖ การประสมตัวสะกด แม่ กบ	แบบฝึกธรรมอีสาน ๗ การประสมคำมาตรา แม่ กต แบบฝึกธรรมอีสาน ๘ การประสมคำมาตรา แม่ กบ
๕	เรื่องที่ ๗ การประสมตัวสะกด แม่ กม เรื่องที่ ๘ การประสมตัวสะกด แม่ เกย เรื่องที่ ๙ การประสมตัวสะกด แม่ เกอว	แบบฝึกธรรมอีสาน ๙ การประสมคำมาตรา แม่ กม แบบฝึกธรรมอีสาน ๑๐ การประสมคำมาตรา แม่ เกย และแม่ เกอว
๖	ทบทวนการประสมคำภาษาไทยอีสาน	ตารางประสมคำ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาบาลี (๖ ชั่วโมง)

ช.ม. ที่	ใบความรู้ที่ / เรื่อง	แบบฝึกที่ / เรื่อง
๑	ชุดความรู้ ๒ อักษรธรรมภาษาบาลี เรื่องที่ ๑ พยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลี เรื่องที่ ๒ สระที่ใช้เขียนภาษาบาลี	ชุดฝึก ๒ อักษรธรรมภาษาบาลี แบบฝึกธรรมบาลี ๑ พยัญชนะ แบบฝึกธรรมบาลี ๒ สระลอย สระจม
๒	เรื่องที่ ๓ อักษรวิธีของอักษรธรรมอีสาน ภาษาบาลี (สระลอย สระจม ตารางแจกคำ ตัวสะกดตัวตาม)	แบบฝึกธรรมบาลี ๓ อักษรสังโยค (ฝึกแจกคำใน ตาราง ฝึกอ่านคำที่มีตัวสะกดตัวตาม)
๓	เรื่องที่ ๔ การอ่านเขียนภาษาบาลีด้วย อักษรไทย เรื่องที่ ๕ การแปลงภาษาบาลีจากอักษรไทย เป็นอักษรธรรม	แบบฝึกธรรมบาลี ๔ คำที่สะกดด้วย ง เต็ม ไม้อังแล่น และ นฤคหิต แบบฝึกธรรมบาลี ๕ คำที่ใช้ ร เพ็อง
๔	เรื่องที่ ๖ บทสวดมนต์ไหว้พระ	แบบฝึกธรรมบาลี ๖ บทสวดมนต์ไหว้พระ
๕	เรื่องที่ ๗ ปัญญาปารมี	แบบฝึกธรรมบาลี ๗ ปัญญาปารมี
๖	เรื่องที่ ๘ พระไตรปิฎกฉบับอักษรธรรม อีสาน -ฝึกอ่าน -ทดสอบอ่านปากเปล่า -ทำแบบทดสอบหลังเรียน (นอกเวลา)	หมายเหตุ ครูผู้สอนดำเนินการฝึกและทดสอบด้วย ตนเอง

คู่มือจัดการเรียนรู้ ที่ ๑

ทศ๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เวลา ๖ ชั่วโมง
เรื่อง การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน

สาระสำคัญ

อักษรธรรมอีสานมีรูปลักษณ์และอักขรวิธีเฉพาะตัว ถือเป็นอักษรชั้นสูง ในภาคอีสานมีการใช้อักษรธรรมบันทึก ๒ ภาษา คือภาษาไทยอีสาน และภาษาบาลี การเรียนรู้รูปลักษณ์และหลักการประสมคำ ฝึกทักษะการอ่านและเขียนอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ในตอนแรกนี้จะนำเสนอการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสานเป็นพื้นฐานก่อน เนื่องจากรูปแบบอักขรวิธีไม่ซับซ้อนมากนัก

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาไทยอีสานได้

เนื้อหา

- ปฐมนิเทศ
- รูปลักษณ์อักษรธรรมที่ใช้เขียนภาษาไทยอีสาน
พยัญชนะ สระ เครื่องหมาย ตัวเลข
- อักขรวิธีอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน
 - การประสมคำ แม่ ก กา และ คำย่อ
 - การประสมตัวสะกด แม่ กน
 - การประสมตัวสะกด แม่ กง
 - การประสมตัวสะกด แม่ กก
 - การประสมตัวสะกด แม่ กด
 - การประสมตัวสะกด แม่ กบ
 - การประสมตัวสะกด แม่ กม
 - การประสมตัวสะกด แม่ เกย
 - การประสมตัวสะกด แม่ เกอว
- ทบทวนการประสมคำในตารางประสมคำ

คุณลักษณะที่เน้น

การใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้และความรับผิดชอบ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑ ปฐมนิเทศ และรูปลักษณะอักษรธรรมอีสาน

จุดประกาย

๑. ให้นักเรียนดูเอกสารใบลานตัวอย่าง ครูอธิบายความเป็นมา ความสำคัญ และสภาพะวิฤติของเอกสารใบลานที่กำลังจะสาบสูญเนื่องจากคนที่อ่านได้มีน้อย ขาดการดูแลรักษาต่างชาติบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ได้ซื้อไปบ้าง ถ่ายไมโครฟิล์มไปบ้าง เพื่อสกัดภูมิปัญญาจากเอกสารใบลานไปใช้ประโยชน์ ถ้าเราไม่ศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์สืบสานไว้ อีกไม่นานเราอาจได้ไปเรียนภาษาและอักษรของเราเองที่ต่างประเทศ

๒. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาโดยย่อ กิจกรรมที่จะทำ วิธีการและเกณฑ์การประเมินผล

เรียนรู้

๑. แจกชุดความรู้ ๑ และแบบฝึกให้นักเรียน กำชับในการดูแลรักษา ให้ถือว่าเป็นสมบัติที่มีค่า อย่าให้ชำรุดเสียหาย เป็นการแสดงเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนด้วย

๒. นักเรียนศึกษาชุดความรู้ ๑ อักษรธรรมภาษาไทยอีสาน ตอนที่ ๑ เรื่อง รูปลักษณะอักษรธรรมอีสาน ซึ่งประกอบด้วย พยัญชนะ สระ เครื่องหมาย และตัวเลข ครูอธิบายและเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง

๓. นักเรียนฝึกเขียนตัวอักษรจากแบบฝึกชุดที่ ๑ เรื่อง รูปลักษณะตัวอักษร

๔. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรไทย

๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก

๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๒

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา

๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนจัดกลุ่มให้ได้กลุ่มละประมาณ ๔-๕ คน แบ่งหน้าที่ตามวิธีกระบวนการกลุ่ม คือ เลือกประธาน และเลขานุการ ตั้งชื่อกลุ่มตามชื่อวรรณกรรมอีสาน เช่น นางผมหอม ชูนางอ้ว เชียงเมียง ผาแดงนางไอ่ ท้าวกำกาดำ นางแดงอ่อน กำพำฝั้นน้อย เป็นต้น

๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ ตอนที่ ๒ เรื่องที่ ๑ การประสมคำ แม่ ก กา และคำย่อ เรื่องที่ ๒ การประสมตัวสะกด แม่ กน

๓. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมอีสาน ๓ และ ๔

๔. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรไทย
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๓

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๓ การประสมคำ แม่ กง เรื่องที่ ๔ การประสมตัวสะกด แม่ กก
๒. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมีสาน ๕ และ ๖
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรไทย
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๔

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๕ การประสมคำ แม่ กต เรื่องที่ ๖ การประสมตัวสะกด แม่ กบ
๒. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมีสาน ๗ และ ๘
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรไทย
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๕

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๗ การประสมคำ แม่ กม เรื่องที่ ๘ การประสมตัวสะกด แม่ เกย เรื่องที่ ๙ การประสมตัวสะกด แม่ เกอว
๒. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกหัดธรรมีสาน ๙ และ ๑๐
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรไทย
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกครั้ง

ชั่วโมงที่ ๖

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง
๓. ครูแนะนำการทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ด้วยตารางประสมคำ

เรียนรู้

๑. นักเรียนทำแบบฝึกหัดทบทวนการประสมคำในตารางประสมคำ
๒. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการประสมคำ
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกครั้ง

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารใบลาน
๒. ชุดความรู้อักษรธรรมอีสาน ชุดที่ ๑ เรื่อง อักษรธรรมภาษาไทยอีสาน จำนวน ๒๗ หน้า
๓. แบบฝึกเขียนตัวอักษรและประสมคำอักษรธรรมอีสาน แบบฝึก ๑ เรื่อง อักษรธรรมภาษาไทยอีสาน จำนวน ๕๒ หน้า

การวัดและประเมินผล

๑. กระบวนการวัด

สิ่งที่วัด	วิธีการ/ตัวบ่งชี้	เครื่องมือ
๑. ความรู้ ๑.๑ การเขียนตัวอักษร ธรรมีสาน ๑.๒ การประสมคำ	๑. สังเกตการเขียนตัวอักษร ได้ถูกรูปลักษณะและ ทิศทาง ๒. ครูตรวจความถูกต้องของ รูปลักษณะตัวอักษรและ การประสมคำจากแบบฝึก ๓. ทดสอบหลังเรียน	๑. แบบฝึกชุดที่ ๑ ๒. แบบทดสอบ
๒. ทักษะ การเขียนตัวอักษร ธรรมีสาน	ครูสังเกตความสวยงามและ คล่องแคล่วของการเขียน ตัวอักษร	๑. แบบฝึกชุดที่ ๑ ๒. แบบประเมินการเขียน ตัวอักษร
๓. คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ การใฝ่เรียนใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ	ครูสังเกตความถี่ในการส่ง งานการปรับปรุงงาน ความ ตรงต่อเวลาในการส่งงาน	๑. แบบบันทึกการส่งงาน ๒. บันทึกผลการประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ปพ. ๕

๒. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

๒.๑ ความรู้ในการเขียนตัวอักษรและการประสมคำ

ระดับ ๕ (ดีมาก) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

ระดับ ๔ (ดี) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๗๐-๗๙

ระดับ ๓ (ปานกลาง) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๖๐-๖๙

ระดับ ๒ (อ่อน) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๕๐-๕๙

ระดับ ๑ (อ่อนมาก) ถ้าทำแบบฝึกถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ ๕๐

๒.๒ ทักษะการเขียนตัวอักษร

ระดับ ๕ (ดีมาก) ถ้าเขียนตัวอักษรได้สวยงามคล่องแคล่วมาก

ระดับ ๔ (ดี) ถ้าเขียนตัวอักษรได้สวยงามแต่ยังไม่คล่องมาก

ระดับ ๓ (ปานกลาง) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่ค่อยสวยและไม่คล่อง

ระดับ ๒ (อ่อน) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่สวยและช้า

ระดับ ๑ (อ่อนมาก) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่สวยและซ้ำมาก

๒.๓ การใ้รู้ใ้เรียนและความรับผิดชอบ

ระดับ ๓ (มาก) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไข สม่่าเสมอ

ระดับ ๒ (ปานกลาง) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไขปานกลาง

ระดับ ๑ (น้อย) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไขน้อย ต้องทำเพิ่ม

กิจกรรมต่อเนื่อง

ใ้ให้นักเรียนฝึกเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน

คู่มือจัดการเรียนรู้ ที่ ๒

ทศ๑๒๐๒ ภาษาและวรรณกรรมอีสาน ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เวลา ๖ ชั่วโมง
เรื่อง การอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาบาลี

สาระสำคัญ

ภาษาบาลีเป็นภาษาที่ใช้จารึกพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในพระไตรปิฎก และบทสวดมนต์ล้วนเป็นภาษาบาลีทั้งสิ้น ชาวไทยอีสานได้รับอิทธิพลภาษาบาลีจากพระพุทธศาสนา ได้จารึกพระธรรมคำสอนต่างๆ ไว้ในเอกสารใบลาน วรรณกรรมอีสานจำนวนมากมีส่วนเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา จึงมีคำศัพท์ภาษาบาลีปะปนกับภาษาถิ่นเป็นจำนวนมาก การเรียนรู้อักษรธรรมภาษาบาลีจะทำให้อ่านอักษรโบราณอีสานได้ถูกต้อง ช่วยให้เข้าใจวรรณกรรมอีสานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถอ่านเขียนอักษรธรรมภาษาบาลีได้

เนื้อหา

- พยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลี
- สระที่ใช้เขียนภาษาบาลี
- อักขรวิธีอักษรธรรมภาษาไทยอีสาน
 - การใช้สระลอย
 - การใช้สระจม
 - ตารางแจกคำ
 - อักษรสังโยค (ตัวสะกดตัวตาม)
- การอ่านเขียนภาษาบาลีด้วยอักษรไทย
- การแปลงจากอักษรไทยเป็นอักษรธรรม
- บทสวดมนต์ไหว้พระ
- ปัญญาปารมี
- พระไตรปิฎกฉบับอักษรธรรมอีสาน

คุณลักษณะที่เน้น

การใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้และความรับผิดชอบ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑

จุดประกาย

๑. ให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ ๒-๓ นาที ครูอธิบายถึงภาษาที่นักเรียนสวดมนต์ที่ผ่านมา ความสำคัญของภาษาบาลี ประวัติความเป็นมา ตลอดจนอิทธิพลที่มีต่อภาษาไทยกลาง และภาษาไทยอีสาน

๒. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาโดยย่อ กิจกรรมที่จะทำ วิธีการและเกณฑ์การประเมินผล

เรียนรู้

๑. แจกชุดความรู้ ๒ ให้นักเรียน กำชับในการดูแลรักษา ให้ถือว่าเป็นสมบัติที่มีค่า อย่าให้ชำรุดเสียหาย เป็นการแสดงเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนด้วย

๒. นักเรียนศึกษาชุดความรู้ ๒ อักษรธรรมภาษาบาลี เรื่องที่ ๑ พยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลี เรื่องที่ ๒ สระที่ใช้เขียนภาษาบาลี ครูอธิบายและเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง

๓. นักเรียนฝึกเขียนตัวอักษรจากแบบฝึกกรรมบาลี ๑ เรื่อง พยัญชนะ และแบบฝึกกรรมบาลี ๒ สระลอย สระจม

๔. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากอักษรที่ใช้เขียนภาษาไทยอีสาน

๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก

๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๒

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา

๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนอาจจะจัดกลุ่มใหม่ก็ได้ถ้าต้องการ ดำเนินการตามกระบวนการเดิม

๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๓ อักษรวิธของอักษรธรรมภาษาบาลี (สระลอย สระจม ตารางแจกคำ อักษรสังโยค)

๓. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกกรรมบาลี ๓ ฝึกแจกคำในตาราง ฝึกอ่านคำที่มีตัวสะกดตัวตาม

๔. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างจากภาษาไทยอีสาน
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๓

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๔ การอ่านเขียนภาษาบาลีด้วยอักษรไทย เรื่องที่ ๕ การแปลงอักษรไทยเป็นอักษรธรรม
๒. นักเรียนปรึกษากัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมบาลี ๔ คำที่สะกดด้วย ง เต็ม ไม้อ้อยแล่น และนฤคหิต แบบฝึกธรรมบาลี ๕ คำที่ใช้ ร เพ็อง
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการใช้ ง เต็ม ไม้อ้อยแล่น นฤคหิต และ ร เพ็อง
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๔

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๖ บทสวดมนต์ไหว้พระ
๒. นักเรียนปรึกษากัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมบาลี ๖ บทสวดมนต์ไหว้พระ
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปปัญหาการอ่านเขียนบทสวดมนต์ไหว้พระ
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกระยะ

ชั่วโมงที่ ๕

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง
๓. ครูเล่าวิธีการเรียนอักษรธรรมในสมัยโบราณ จะให้อ่านเขียน ท่องบทปัญญาปารมี ผู้สามารถอ่านเขียนได้จึงถือว่าสอบผ่านเบื้องต้น

เรียนรู้

๑. นักเรียนเปลี่ยนประธานและเลขานุการ ศึกษาใบความรู้ เรื่องที่ ๗ ปัญญาปารมี
๒. นักเรียนปรึกษาหารือกัน และช่วยกันทำแบบฝึกธรรมบาลี ๗ ปัญญาปารมี
๓. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความยากง่ายของบทปัญญาปารมี
๒. มอบหมายการฝึกนอกเวลาเรียน และนัดหมายเวลาส่งแบบฝึก
๓. ครูบันทึกผลการสังเกตในแบบประเมินการเขียนทุกกระยะ

ชั่วโมงที่ ๖

จุดประกาย

๑. ครูแจ้งผลการประเมินผลการฝึกที่ผ่านมา
๒. ชื่นชมผลงานที่ดี แนะนำให้แก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง
๓. ครูนำหนังสือพระไตรปิฎกให้นักเรียนดู เล่าความเป็นมาของพระไตรปิฎกฉบับอักษรไทย และฉบับอักษรธรรมอีสาน

เรียนรู้

๑. นักเรียนฝึกอ่านพระไตรปิฎกฉบับอักษรธรรมอีสาน ดูเปรียบเทียบกับคำอ่านตอนท้าย ฝึกเขียนตัวอักษรธรรมจากตัวอย่างพระไตรปิฎก
๒. ครูสังเกตการปฏิบัติงานรายบุคคล ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ส่งท้าย

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของพระไตรปิฎก และความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานอักษรธรรมอีสาน
๒. นัดหมายการส่งผลงานการเขียน และทดสอบการอ่านรายบุคคล

สื่อการเรียนรู้

๑. หนังสือพระไตรปิฎก
๒. ชุดความรู้อักษรธรรมอีสาน ชุดที่ ๒ เรื่อง อักษรธรรมภาษาบาลี จำนวน ๒๙ หน้า
๓. แบบฝึกเขียนตัวอักษรและประสมคำอักษรธรรมอีสาน แบบฝึก ๑ เรื่อง อักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน จำนวน ๓๗ หน้า

การวัดประเมินผล

๑. กระบวนการวัด

สิ่งที่วัด	วิธีการ/ตัวบ่งชี้	เครื่องมือ
๑. ความรู้ ๑.๑ การเขียนตัวอักษร ธรรมีสาน ๑.๒ การประสมคำ ภาษาบาลี	๑. สังเกตการเขียนตัวอักษร ได้ถูกรูปลักษณะและ ทิศทาง ๒. ครูตรวจความถูกต้องของ รูปลักษณะตัวอักษรและ การประสมคำจากแบบฝึก ๓. ทดสอบหลังเรียน	๑. แบบฝึกชุดที่ ๒ ๒. แบบทดสอบ
๒. ทักษะ การเขียนตัวอักษร ธรรมีสาน	ครูสังเกตความสวยงามและ คล่องแคล่วของการเขียน ตัวอักษร	๑. แบบฝึกชุดที่ ๒ ๒. แบบประเมินการเขียน ตัวอักษร
๓. คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ การใฝ่เรียนใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ	ครูสังเกตความถี่ในการส่ง งานการปรับปรุงงาน ความ ตรงต่อเวลาในการส่งงาน	๑. แบบบันทึกการส่งงาน ๒. บันทึกผลการประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ปพ. ๕

๒. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

๒.๑ ความรู้ในการเขียนตัวอักษรและการประสมคำ

ระดับ ๕ (ดีมาก) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

ระดับ ๔ (ดี) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๗๐-๗๙

ระดับ ๓ (ปานกลาง) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๖๐-๖๙

ระดับ ๒ (อ่อน) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๕๐-๕๙

ระดับ ๑ (อ่อนมาก) ถ้าทำแบบฝึกได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ ๕๐

๒.๒ ทักษะการเขียนตัวอักษร

ระดับ ๕ (ดีมาก) ถ้าเขียนตัวอักษรได้สวยงามคล่องแคล่วมาก

ระดับ ๔ (ดี) ถ้าเขียนตัวอักษรได้สวยงามแต่ยังไม่คล่องมาก

ระดับ ๓ (ปานกลาง) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่ค่อยสวยและไม่คล่อง

ระดับ ๒ (อ่อน) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่สวยและช้า

ระดับ ๑ (อ่อนมาก) ถ้าเขียนตัวอักษรได้ไม่สวยและช้ามาก

๒.๓ การใ้รู้ใ้เรียนและความรับผิดชอบ

ระดับ ๓ (มาก) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไข สม่่าเสมอ

ระดับ ๒ (ปานกลาง) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไขปานกลาง

ระดับ ๑ (น้อย) ถ้าทำแบบฝึก ส่ง ปรับปรุงแก้ไขน้อย ต้องทำเพิ่ม

กิจกรรมต่อเนื่อง

ใ้ให้นักเรียนฝึกเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน